

Zang en piano : W'hi Sje'amda – Jonathan Razel; zijn ouders waren tijdens de oorlog in Nederland ondergedoken.

door Barry J. Mehler en Rijk Jansen

En deze G-ddelijke belofte heeft onze voorouders en ons kracht gegeven (alle vervolgingen te doorstaan).

Want niet slechts éénmaal stond iemand tegen ons op om ons te vernietigen,
Maar in iedere generatie waren er die tegen ons opstonden om ons te verdelgen,

Maar G-d heeft ons steeds uit hun hand gered en zal ons steeds redden.

Slotwoord

door Ad Alblas (voorzitter Beraad Herdenking Jodenvervolging)

Zegen : Birkat Kohanim – B'midbar 6: 24-26

door Barry J. Mehler

Moge de Eeuwige je zegenen en beschermen.

Moge dit Zijn wil zijn.

Moge de Eeuwige Zijn licht over je laten stralen
en je liefde geven. Moge dit Zijn wil zijn.

Moge de Eeuwige altijd bij je zijn en je met vrede omgeven.

Moge dit Zijn wil zijn.

Piano : Lieder ohne Worte, opus 19,1 – J.L.F. Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)

door Rijk Jansen

Bij het weggaan is een collecte

voor de instandhouding van deze herdenkingen

Na afloop

bent u van harte uitgenodigd voor de ontmoeting in de Tuinzaal.

Contact: beraadleiden@gmail.com

'BLIJVEND GEDENKEN'

programma
voor de
**HERDENKING
JODENVERVOLGING**
zondag 7 mei 2017

Hooglandse Kerk Leiden
19.00 uur

Fotobeeld door Hella de Jonge: 'Verlies niet de moed'

vermoord, verstikt en om het leven gebracht als martelaren door de Duitse beulen en hun trawanten van andere nationaliteiten, in Auschwitz, Bergen Belsen, Dachau, Majdanek, Mauthausen, Sobibor, Theresienstadt, Treblinka en andere vernietigingskampen in de Europese diaspora.

Deze hier verzamelde gemeenschap bidt voor hun zielenrust. Beschut hen daarom, Oorsprong van alle barmhartigheid, in de schaduw van Uw vleugelen, voor altijd en bindt hun zielen in de bundel van eeuwig leven.

De Eeuwige is hun erfdeel: moge Hij ons hun binding tot offer gedenken; moge hun verdienste ons en heel Israël tot blijvende voorspraak zijn. Laat de aarde hun bloed niet aan het oog onttrekken en laat er geen plaats zijn voor hun onverhoord geweeklaag. Mogen om hun verdiensten de geredden van Israël terugkeren naar het land dat hun rechtmatige erfenis is. Houdt toch de gerechtigheid van de heiligen altijd in Uw herinnering. Laat hen in vrede rusten, daar waar zich hun resten bevinden en doe hen herleven overeenkomstig hun lot aan het einde der tijden. Laten wij zeggen: Amen.

Gesproken gebed : Kaddish

door Barry J. Mehler

Verheven en geheiligd worde Zijn grote Naam in de wereld die Hij schiep naar Zijn wil. Moge Hij Zijn koninkrijk vestigen in uw dagen en tijdens uw leven en nog in deze generatie van Jisraël, spoedig en in de nabije toekomst. Zegt daarop: Amen. Moge Zijn grote Naam ten eeuwigden dage worden geprezen. Geprezen, geloofd en verheerlijkt, hoog verheven, geroemd, bezongen en aanbeden zij de Naam van de Heilige, Hij zij geprezen, boven alle lofprijzingen, liederen en gezangen, en boven alle troost die in deze wereld kan worden uitgesproken. Zegt daarop: Amen.

Moge er volledige vrede komen vanuit de hemel en leven voor ons en voor heel Jisraël. Zegt daarop: Amen.

Hij die vrede maakt in Zijn sferen, moge Hij vrede maken voor ons, voor heel Jisraël en voor de hele mensheid. Zegt daarop: Amen.

Stilte – allen gaan zitten.

Sprekers

Leo Levi

Leo Levi was tot voor kort secretaris van de Joodse gemeente te Leiden. Hij deelt herinneringen uit zijn eigen jeugd.

Hella de Jonge

Zij is auteur en kunstenares. In de documentaire ‘Verlies niet de moed’ uit 2014 ging Hella de Jonge, samen met haar vader, op zoek naar hun familiegeschiedenis. Vorig jaar hield zij de 4 mei-voordracht tijdens de nationale herdenkingsbijeenkomst te Amsterdam.

Muzikale medewerking

Liesbeth Boertien, blokfluit

Barry J. Mehler, zang

Rijk Jansen, piano

Graag stilte vooraf

Na de klok van 19.00 uur:

Blokfluit en piano : Adagio a moll – J.B. Loeillet (1680-1730)

door Liesbeth Boertien en Rijk Jansen

Begroeting en inleiding

door dhr. Leo Levi (lid Beraad Herdenking Jodenvervolging)

Zang en piano : Ziemele – Jiddisch lied uit de concentratiekampen

door Barry J. Mehler en Rijk Jansen

Ieder noemt mij Zijmele (<i>zaadje</i>).	K'heb gehad een zusje,
O, hoe zwaar voor mij.	Zij is er niet meer
K'heb gehad een moeder,	Ach, waar ben je, Estertje,
K'heb haar al niet meer.	In deze zware tijd?
K'heb gehad een vadertje,	Ergens bij een boompje,
Hij heeft mij beschermd.	Ergens bij een hek.
Nu ben ik een smeerlap,	Ligt mijn broer Sjoimele,
Omdat ik ben een Jood.	Door een Duitser gedood.

K'heb gehad een thuis,
Nu gaat het mij slecht.
K'ben als een beest,
Dat de slager slacht.
God, kijk vanuit de hemel
Op de aarde neer.
Zie toch hoe je bloemen
Rijzen (*groeien*) in de stegen.

Blokfluit : Engels nachtegaeltje – Jacob van Eyck (1590-1657)

door Liesbeth Boertien

Voordracht : 4 mei

door Hella de Jonge

Blokfluit en piano : Adagio, Alla Breve – G.F. Händel (1685-1759)

door Liesbeth Boertien en Rijk Jansen

Gedachtenis

Ter gedachtenis aan de Joodse Leidenaren die zijn weggevoerd en omgebracht in vernietigingskamp Sobibor worden hun namen genoemd en bloemen geplaatst door jongeren en door leden van het Beraad.

ingeleid door Truus de Haan (Lid Beraad Herdenking Jodenvervolging)

Zang en piano : Psalm 130, Aus den Tiefen – Louis Lewandowski op basis van Kol Nidrei voor de Joodse gemeenten in Nürnberg en Stettin

door Barry J. Mehler en Rijk Jansen

Uit de diepte roep ik U Heer. Heer, hoor mijn stem, wees aandachtig, luister naar mijn roep om genade.
Als U de zonden blijft gedenken, Heer, Heer, wie houdt dan stand?
Maar bij U is vergeving, daarom eert men U met ontzag.
Ik zie uit naar de Heer, mijn ziel ziet uit naar Hem en verlangt naar Zijn woord.
Mijn ziel verlangt naar de Heer, meer dan wachters naar de morgen, meer dan wachters uitzien naar de morgen.
Israël, hoop op de Heer! Bij de Heer is genade, bij Hem is bevrijding, altijd weer. Hij zal Israël bevrijden uit al zijn zonden.

Allen gaan staan.

Zang : El Male Rachamim

door Barry J. Mehler

Zeer barmhartige God, die in de hemel woont, schenk ongestoorde rust onder de vleugels van uw majesteit, te midden van de heiligen en reinen waar zij schitteren als stralen van het firmament.

Aan alle zielen van de zes miljoen Joden, slachtoffers van de Sjoa, mannen en vrouwen, jongens en meisjes. Allen waren zij heilig en rein: onder hen bevonden zich grote geleerden en rechtvaardigen, ceders van de Libanon en meesters in de Tora. Zij werden vermoord, afgeslacht en verbrand, massaal

